

"Застава" излази сваки дан двапут, а недељом овеком и данима иза недеље и свеца једаред

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке протекле овеке сутрашњег дана.

Уредништво "Заставе" је у кући г. Ј. Т. Чамка. Администрација "Заставе" налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 27

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

Здравље Срба у нашим крајевима.

"Тешко ономе, коме кућа изнутра гори". Српска нар. пословица.

Професор др. Милан Јовановић Батут написао је у свом "Здрављу" чланаке под насловом "Здравље Срба у крајевима Угарској". Тај је чланаке толико занимљив и од толике важности, да га у изводу доносимо у "Застави". Иначе и сада најтоплије препоручујемо лист "Здравље". Тај лист издаје "Друштво за чување народног здравља у Србији" и уређује га др. Милан Јовановић Батут. Лист излази месечно на 2 табака. Цена му је за Аустро-Угарску 2 круне годишње, 1 круна на пола године. Претплатити се може и код дра К. Радојчића или дра В. Кујунџића Земун. Најтоплије препоручујемо овај лист (Ур. "Заст.")

Знатан део нашега народа живи у крајевима Угарској. По званичној статистици од године 1904. било је Срба:

у Угарској	448.503
" Хрватској и Славонији	640.115
Свега	1.088.618

Ако рачунамо по просечној мери прираста од рођења Срба у тим областима за г 1903 и 1904. са 9.5% (од хиљаде), онда би могао износити број угарских Срба:

на крају 1905. год.	1.098.959
" " 1906. "	1.109.399

То је, истина, мали број према броју неких других народа у тим областима, али је нас Срба у опште врло мало. И баш зато, што нас је тако мало, морамо будним оком пратити све знатније појаве у народном животу, ма се ове тицале и најмањег дела његовог. Нарочито нас мора интересовати телесно здравље и отпорност народа — дакле оно што ми зовемо жива снага његова — јер од њих зависи сва одбранбена и привредна моћ наша.

На жалост, морамо одмах признати, да је већ читав низ година, како се почело опајати, да баш жива снага нашега народа у тим крајевима опада. Доста поуздано мерило живе снаге и здравствених прилика у једном народу даје нам годишњи број смртних случајева у њему, или — као што се то обично вели — смртност његова. По званичној статистици умрло је на 10.000 живих од

	Године 1903—1904.	
	просечно у области	Угарске Хрват. и Слав.
Јевреја	166	149
Немаца	231	209
Мађара	244	172
Хрвата	249	260
Словака	267	280
Румуна	275	—
Свих народности укупно —		
без Срба	239	214
Срба	327	304

Према овим подацима изла-

зи, да просечна мера смртности Срба у крајевима Угарској далеко надмаша смртност њихових суграђана других народности. Бројевима изражено односи се смртност тамошњих Срба према смртности других тамошњих народа:

у Угарској	као 327:239
у Хрватској и Славонији	" 304:214

а то ће рећи: тамошњи Срби су према другим народностима на сваких 10.000 становника сваке године у губитку:

у Угарској	за 88 живота
у Хрватској и Славонији	" 90 "
просечно	" 89 "

Ако тај губитак прорачунамо на целокупан број Срба у тим областима — дакле на свих 1.109.399 — онда излази, да тамошњи Срби годишње губе 9873 — дакле око 10.000 — живота више, него сразмерно друге народности... а то је ужасно. Копати сваке године 10.000 гробова, које нисмо морали копати; сахранити 10.000 живота, које нисмо морали сахранити; значи лакомислено расипати народну снагу и бројно слабити према туђину, супарнику и непријатељу. Значи сваке године изгубити велику битку и оставити на бојном пољу 10.000 погинулих више него непријатељ.

Али је још судбоноснији онај потајни привредни или економни део тога "рата без оружја" између појединих народа... па и у томе правцу су изгледи за напредак Срба у крајевима Угарској веома сумњиви, ако не баш жалосни. Ево само неколико рачунских примера, који ће вам то објаснити.

Сваки човечји живот представља неку извесну материјалну вредност — неки ма и најмањи део друштвеног или народног капитала, вреди за друштво бар онолико, колико је оно за њега (снаге, времена, новца и т. д.) утрошило, док га је извело и упутило. У Европи се обично рачуна да је та економска вредност човечјег живота просечно равна капиталу од 2000—2500 круна, а има веома, где је она и много већа. Узмемо ли ту вредност као мерило, онда излази, да Срби у крајевима Угарској смрћу губе несразмерно много више народног иметка, него друге народности тих области. Онај вишаки годишњи смртних случајева од 9673 живота представља новчану вредност од 9893 × 2000 — дакле 19.746.000 динара (круна) — а ако још рачунамо трошак око сахране и подухпа (просечно по 40 динара) — и преко 20 милиона дин. (круна). Такав огромни дефицит у благајници народној мора имати својих последица.

Али ни то још није све. Кад међу тамошњим Србима годишње умре 9873 душа више него што би управо морало умрети, онда, разуме се, сраз-

мерно том вишку смртних случајева и а више и случајева боловања, него што би управо морало бити — па и то је велики губитак народне снаге и тековине. На сваки смртни случај рачуна се у науци обично 34 случаја боловања и тај рачун је приближно тачан. — Према томе Срби у крајевима Угарској имају годишње (9873 × 34 =) 334.682 болесника више, него што би морали имати: него што их имају сразмерно друге народности крајних. Ако рачунамо, да сваки тај болесник просечно болује по 20 дана (а то је просечна мера боловања, статистички утврђена), онда опет излази, да су сви ти болесници укупно боловали 334.682 × 20 =) 6.693.640 дана. — Узмемо ли, да сваки болесник троши ("Болесник мало једе, али много троши", вели пословица); да оно што он сам због болести издангуби, што стаје његова нега и лечење, што издангубе они, који га дворе и т. д. износи просечно само 1 динар (круну) на дан — онда излази да тих 6 и по милиона дана сувишног боловања стају наш народ тамошњих крајева преко 6 и по милиона дин. (круна) годишње више, него друге народности.

Најпосле да споменем још један економски губитак, који се јавља као последица лоших здравствених прилика у једном народу. Ваља још рачунати, да по гдекоје болести оставе и таквих трагова, да човека, баш и кад их преболи, убогаље или иначе за рад онеспособе. Подсетићу вас само на ужасне последице трахома (мисирске оболеле) што их је статистика утврдила баш међу Србима крајевима Угарске, па нека вам то буде мерило, колики су укупни губици још и с те стране.

Није ми намера да даље изводим оваке рачуне; нећу за сада да расправљам питање, где је управо узрок тој огромној смртности Срба у Угарској, Хрватској и Славонији само ћу вас завршно подсетити, да без здравља, снажна и отпорна народа нема будућности у данашњој борби. У томе је сва тајна напретка; и народ који се на то начело не осврће, мора пропасти. С тога и вама довикујем из дубине свога уверења и своје душе: не оклевајте; не пропуштајте време, да не буде касно! Немојте да се обистини она Змајева:

"И биће људи и биће света, Ал' Срба бити неће".

Писац на завршетку меће на срце, да се што више бринемо о здрављу народа. У томе има право и ми поново најтоплије можемо препоручити народу, да се претплати на "Здравље". А на нашим лекарима је, да што пре створе: "Друштво за чување народног здра-

вља", које би приближно изгледало онако, као оно у Србији.

Забава српске занатлијско-ратарске читаонице у Новом Саду.

На Нову Годину у понедељак, у вече у 8 сати, приређује у гостионици "код три круне" овдашња српска занатлијско-ратарска читаоница, у корист своје благајне, забаву са играчком. — Истог дана у 11 сати пре подне прославиће иста читаоница и своје свечарство, св. Василија. Умољавају се чланови читаонице и гости, да у што већем броју присуствују резању свечарског колача.

Поучна и забавна села на Малом Јарку и на Клисци.

Другог дана нашег Божића одржано је једно поучно и забавно село на наши новосадски салаши, и то у школи на Малом Јарку. Салашани су се икупчили били у врло лепом броју, како људи, тако и жене, па и момци и девојке. Нису могли ни стати у школској дворани. Говорио је др. Миладин Свињарев и то о народном здрављу. У говору својем био је јасан и разумљив, схватио је потпуно како треба говорити народу. Износио је врло јасне примере из живота нашег народа, који се на њима сваког дана понављају. Нарочито је био zgodно истакао прилепчивост очне болести "трахома". Ту је изнео, како један болесник за најкраће време може целу кућу да зарази. Предавање ово врло се допало нашим салашанима и вредно је било чути, вако су после међу собом заповедили били разговор о том.

Професор српске велике гимназије Марко Вилић читао је zgodну приповетку једну, која се такођер била врло допала. Салашани су им топло захвалили што су дошли да их поуче и мало разоноде. Умолили су их уједно, да изнесу пред одбор за приређивање тих поучних и забавних села, и искрену молбу салашана, да се што чешће у средини њиховој таква села приреде.

Друго поучно и забавно село било је у исто време на Клисци. Ту се на жалост нашао неко или некоји, да растелале, како се на Клисци неће одржати село другог, већ трећег дана Божића т. ј. на Св. Стевана. Свет је поверовао био у ту вест и тако се десило, да у основној школи клисанској није било никога, кад су чланови одбора за приређивање села стигли тамо, школа сама била је хладна, незаложена. Међутим члан приређивачког одбора Глиша Мирковић српски народни учитељ новосадски, разаслао је био децу, да јаве родитељима, да дођу на село,

Ови су то радо и учинили и за час се пространа школа напуни света, да сви нису могли ни стаги. Предавање г. Мирковића трајало је три четврти часа. Говорио је врло лепо и популарно о узајамној вези између домаћег и школског васпитања. Предавање се ово сакупљеном свету врло свидело. — После тога је гђца Вукосава Ђурчићева читала једну шаљиву причу из народног живота. И ово се искупљенима допало, те захваљујући предавачима, умолили су, да се приређивачки одбор и њих Срба Класана што чешће сети и пружи им поучне и здраве равноте.

† Јефталија Јефтанић

Нашег пријатеља Глигорија Јефтанића, народног првака Босне и Херцеговине, задесио је тешки удар. Изгубио је своју милу супругу Јефталију, а ударац је по њега тим већи, што је изненадно и напрасно умрла. Изјављујемо искрено саучешће прваку босанско-херцеговачких Срба и желимо да вађе снаге и претуре овај тешки удар, како би народу и од сада био онај исти који је и до сад био.

Незадовољна краљица

Из Ласабона јављају ову занимљиву вест: Португалска краљица, мати Марија, Пиа, тетка галијанског краља, отселује се ових дана из Португалије и настаниће се у Италији. Узрок сеоби њеној је овај: Иако је већ прешла 60 година, ужива у раскошу. Сабор португалски устао је против њеног великог расипања новца и раскоша, јер је држава подмиривала све њене огромне издатке. И како Португалци неће да знају више за њене претеране издатке ради раскошна живота, то се она толико наљутила и озлећа себе примораном, да се исели из Португалије. Узрешена је још врло сујета њена, што је народ у Португалији по све равнодушан према њеној сеоби.

Две и по године стар а добио униформу.

Наследник руског престола Алексеј Николајевић тек је две године и пет месеци, при свем том одликован је читавим нивом војних почести. Тако је већ од својег рођења хетман свију козачких регимената у огромној руској царевини. У брзо је постао даље шефом финландске телесне гарде, затим литавске пешадијске регименте, па сибирске стрељачке регименте. У врштен је већ у листи три драгонске регименте, а постао је већ и шефом једног кадетског корпуса у Ташкенту и московске Алексејевске војне школе. Сад су му официри финландске телесне гарде послали униформу и сабљу и једно изасланство њихово долази да му те поклоне лично преда. — Велико је питање, хоће ли мали наследник престола разумети збиљу те ствари, или ће сматрати тај поклон као лепу сиграчку. Свакако ово последње.

Изјава дра Веснића.

Српски посланик у Паризу др. Веснић одлучно је побио пред сарадником „Темпс“-а оне вести, које трубе, да је положај краљевске породице у Србији неповољан. Изјавио је да на извесној страни не могу никако да опросте Србији, што је поручила топове у Француској и што је тамо дигла и зајам. Показало се, да су француски топови најбољи, те је српска влада умесно учинила, што је топове поручила код француске творнице, према којој има и највише поверења. То боли извесне кругове, те сада ови из пакости и освете проносе светом којекавне измишљотине да би шкодили угледу Србије.

Нов перзијски шах.

Довели смо већ вест, да је умро перзијски шах Мусареф Едн. По најновијим вестима из Перзије промена на престолу извршиће се без икаквих тешкоћа. Најстаријега сина умрлог шаха Мусафер Едина, кнежевића Мухамеда Али Мирзу одма су прогласили за шаха и сви знаци показују, да нови шах неће имати значајнијих противника у држави. Вести из Техерана до душе јављају, да је трећи син шахов, кнежевић Исхрат пре неколико недеља купио око себе војску од неких 10 хиљада војника да прибави себи престо, али крај свега тога тешко ће доћи до грађанског рата, јер и кнежевић Исхрат добро зна, какве моћне заштитнике има нови шах: Русију и Енглеску, које ће све учинити, да осигурају престо Мухамед Алији. — Вести о личности новог шаха прилично се не порударају. Они сви се слажу у томе, да је Мухамед Алија образован, штедљив и разборит човек. Врло воли спортове у Перзији су мишљења о њему, да би у случају потребе и зверством знао сачувати себи престо, а то по свој прилици и заржава незадовољенике од сваког потхвата против њега.

„Отаџбина“.

У Бања Луци је основано друштво на акције, које ће издавати лист „Отаџбину“ под именом: „Друштвенско друштво за издавање српског народног листа „Отаџбине“ у Бања Луци. Ово удружење израдило је и штампало своја правила са 48 § а по § 6. члан може бити сваки честит Србин у Српској. Друштвени основни капитал је 100.000 круна, који се састоји из 2000 акција по 50 круна. Уплата акција овако се врши: Пре почетка рада по 10 круна на акцију, а чим почне рад других 10 круна, тако, да друштво може одмах у почетку располагати са 40.000 круна осталих 30 круна имају се уплатити за 18 месеци у три obroка. Лист „Отаџбина“ бавиће се политичким, просветним и економским и у опште свим питањима и интересима српског народа у Босни и Херцеговини. Тако раде свесни родољуби.

Постанак куверата

Пре неких педесет година живио је у Бридгетовну у Енглеској један књижевник по имену Ревреш, који је у исто време трговао прибором за писање па је у излог свога дућана обично метао читаве гомиле финог папира за писање. Ту су били заступани сви могући облици од највећег до најмањег, па је и шеснаес-

тине табака секао и облику карата, да би дао сразмера гомилама у излогу. Услед тога је имао врло много муштерија, нарочито госпођа код којих мали и најмањи облици врло брзо постадоше омиљени. Но сада се појавила тешкоћа, како да се адресују писма, писана на та таквој хартији. Ово је довело бистрог књижевара на мисао да прави завоје за писма, а при прављењу служио се металним плочама равне величине, према којима су сечени завоји. То се женскимма воде свидело, и наскоро навале наруџбе са свију страна. Наружбе су се тако гомилале, да је књижевник морао све куверте давати на израду лондонској фирми Доб и комп. Тако је од женске играчке постао један врло практичан и користан предмет за цео свет, тако се створила једна индустрија која хиљадама људи пружа прилике да зарађују хлеба.

Отац убио сина.

Пре недељу дана завадио се Марко Радованић у Каљу са својим сином Силвестром. То није било први пут, јер су се они скоро сваки дан свађали. Истога дана у 9 сати у вече дошао је Силвестар мало пијан кући, па сподује Бога оцу што још не спава. Затим га пограби, баца на под и стао га ударати. Марко се извуче испод њега извади нож, те га забије сину у трбух. Овај се дигао и стао викати, на што је Марко узео други нож и крме га и по други пут убоде у трбух. Сада Силвестар побегне из собе на поље и стане викавати за помоћ. Марко дојурн за њим одвуче га за плот и коцем га је тако дуго тукао по глави док му није сву главу равнупао, те је Силвестар остао на месту мртав.

Жив се скаменко.

Лист „Берлинер Цајт“ јавља, да је у Висбадену умро ових дана човек који је 17 година проводио мучнички живот. Тога човека по занату архитекта довели су у болницу пре 17 година, као 19-годишњег младића. Цело његово тело било је отворено. Полако се претварало у правом смислу речи у камен. У последње дане живота изгледао је као мумија, те није могао ни да се макне. Ових дана спасла га је смрт беднога живота.

Брзојави „Застави“.

Стигли 29. децембра.

Из угарског сабора

Будимпешта. Имунитетски одбор закључио је да предложи да се посланик Фрања Удвари изда суду и да се опуномоћи државно одветништво, да га уапси. — Предложиће да се Занела због двобоја преда суду.

Аустријски сабор.

Веч. Продужена је расправа о предлогу, како да се заштити изборна слобода. Ферјанчић је повукао предлог мањине.

Железничарски штрајк у Бугарској. Софија. Штрајкују још 3400 железничара. Месно 60 возова као до сад у саобраћају су само два воза и ти стижу са врло великим закашњењем. Држава има до сад штете 5 милиона франака.

Т р о в и н а.

БУДИМПЕШТА, 9. јануара 1906. (Брзојавни извештај).

Готово роба.
Раж прве калконе 12 кр. 80 п. до 12 кр. 95 п.
Раж средње калконе 12 кр. 65 п. до 12 кр. 75 п.
Јечам за храму 12 кр. 60 пот. до 12 кр. 90 пот.
Јечам за кување пива — кр. — п. до — кр. — п.
Зоб прве калконе 14 кр. 60 п. до 15 кр. — п.
Зоб средње калконе — кр. — п. до — кр. — п.
Кукуруз домаћи 12 кр. 50 пот. до 12 кр. 70 п.
Т е р и ц и
Жито за април 1907. 14 кр. 92 п. до 14 кр. 94 п.
Жито за октобар 15 кр. 46 п. до 15 кр. 48 п.
Раж за април 1907 13 кр. 32 п. до 13 кр. 34 пот.
Кукуруз за мај 1097. г. 10 кр. 24 п. до 10 кр. 26 п.
Репица за август 26 кр. — пот. до да 26 кр. 20 пот.
Све од 100 кила

Глигорије М. Јефтанић у име своје, своје дјете, зета, сестре и цијеле остале тешко ожаложбене породице јавља свима сродницима, пријатељима и пованицима тужну вијест, да се њихова никад непрежаљена супруга, мати, сестра, пуница, јетрва, заона и т. д.

Јефталија Г. Јефтанић рођ Петровић

данас 27. децембра о. г. преселила у вјечност, изненада, у 4^{1/2} сата у јутру, у најлепша доба, у 53. години живота, погођена од кани у срцу.
Тијело наше миле и никад непрежаљене покојнице однето је у четвртак 28. децембра о. г., у 2 сата послје подне, из куће жалости у Нову Цркви, где је опожано, а послје тога матери земљи предато у српско-православном гробљу у Кошеви.

Нова радња готових одела

Панте Спанша у Новом Саду, дунавска ул. бр. 36. добила је огроман избор најмодернијег и најбољег и зимског одела за мушке, женске и децу.

Цене ниске и утврђене.
I. 1325 43—

МЕД! За чисту гарантовано у кантима од 5 кила еранко.

Београд К. 7-40.

Испит: К. ШИМОНОВИЋ, Вел.-Бечкерек. I. 1853 6—10

МЛАД ВЕШТ ДЕТАЈЛИСТА

одма може ступити каји зна мађарски код Kis Istvána шпецерајска радња у Суботици (Sabatka) I. 1729 1—1

Ко жели јефтини ковац

на КУЋЕ И ЗЕМЉУ и на П. и П. место добити или већ имајуће зајмове са јефтенијим променути, може то са малим трошком у најкраће време прибавити, ако се обрати на

А. делфа Фитцера

банкарска и новчана радња НОВИ САД, вармејска улица бр. 26. Посредници добијају провизију. I. 1092 11—50

"Застава" излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. а четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот. За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 9 круна, за целу годину 4 круне, а за стран. земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

Издање „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22. Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-контото 12008.

Женидба удових свештеника.

И удови и неудови свештеници митрополије карловачке молиће синод, да удовим свештеницима дозволи поновни брак. Са врло малим изузетком потписаће ту молбу сви свештеници. Та ће ствар доћи и пред сам народни црквени сабор, јер ће свештеници послати ту молбу и сабору, да их сабор потпомогне код синода.

У нашој митрополији има данас 157 удових свештеника. Сваки је четврти свештеник удов, а по досадашњим прописима не сме се по други пут женити.

Шта бива онда са његовом децом?! И у каква искушења долази он? А признајмо да он тим искушењима и подлеже. Ако не држи домаћицу, то је селу криво, а ако је има па се нађу деца, онда је опет селу криво, а још више епископу, и онда долазе нове непријатности.

У старо доба било је и код нашег народа, да је жена после смрти мужевљево ишла с њим заједно у гроб. Данас је скоро тако, да би свештеник после смрти попадајине требао да иде за њом у гроб, јер је његов положај и његово стање у право страшно.

Наш народ је слободоуман и увиђаван. Он би се радовао, кад би свештеницима његовим било дозвољено, да се поново могу женити, кад обудове. То би ојачало наш народ и бројно. У 231. јутарњем броју „Заставе“ вели о томе један удови свештеник ово:

„Та може ли света нам црква мирно гледати ону силну сирочад без мајке, сирочад слугу олтару јој? Та није ли то убиство по мали народ наш и по напредак његов, да је баш онима забрањено породицу имати, који би потомке му најлакше и без терета народу одгајивати могли? Та може ли то бити воља св. цркве наше, да установом својом закрађује кћерима нашим да се удају те испуне како божју заповест тако и велики задатак им према човечанству, а још већу дужност према народу свом?“

Треба да се запитамо: да ли се томе противе црквени закони? Ми држимо да то питање није одвише тешко. На основу св. писма католичким свештеницима је сасвим

забрањено женити се. На основу истог св. писма нашим свештеницима је дозвољено да се могу само једаред женити. А на основу тог истог св. писма свештеници лутеранске цркве и других цркава могу се женити више пута.

Црквени сабори и синоди решавали су о тим питањима кад како.

Још су у првим хришћанским временима доносили сабори налоге, да се свештеници не жене. И зато нису имали друге основе, већ ту, да је Христос био нежењен, а он треба да буде узор свештенику. И позивали су се на речи апостола Павла, које гласе: „А ја хоћу да сте ви безбрижни. Ко је нежењен брине се за Господње, како ће угодити Господу. А ко је ожењен брине се за светско и како ће угодити жени..“

Но ако ће свештеник да узме у свему примера из Христовог живота, онда он не само што се не би смео женити, него не би смео имати своје куће и напослетку требао би да се даде распети бранећи правду и истину. Повода би у данашње време имао доста. Но Христос није никад никоме забрањивао женити се.

Што се тиче онога разлога: „ко је нежењен брине се само за Господа,“ то нису свештеници усвајали. Поред све забра не они су се ипак женили. И тек у ХІ. веку, кад су папе водиле силну борбу са царевима, онда је папа Грегор VII. забранио католичком свештенству женити се. И он је то учинио с тога, да сваки свештеник буде војник, коме не смета ни жена ни деца.

У нашој православној цркви је дозвољено, да свештеник може бити ожењен, али само једанпут. То је по речима апостола Павла: „Владика треба да је безмане, једне жене муж, трезван, паметан, поштен, гостољубив, вредан да учи“... „Бакони да бивају једних жена мужевии који добро управљају децом и домовима.“ (Но зар је могуће свештенику без жене управљати добро домом и децом?)

Вероватно је, да оне речи: „треба да је једне жене муж“ не значи, да се не сме двапут женити. Него значи, да у један и исти мах не сме да је муж више жена. Треба се уживити у оно развратно,

покварено време, у коме је живео апостол Павле. Онда их је било и сувише, који су били у један исти мах мужевии више жена.

Познато је, да апостол Павле није ни мало волео жене. Он је прогласио: „жена да се боји својега мужа“. И он је прописао: „жени не допуштам да учи, (да буде свештеник) нити да влада мужем, него да буде мирна.“ Он је рекао: „Удовице поштуј, које су праве удовице.“ А удовица да се не прими млађа од 60 година, ако је свецима ноге прала, ако је невољним помагала. А младих удовица проћи се, јер кад побесне против Христа, хоће да се удају.“ Апостол Павле је мислио, да је боље свакоме ако се не жени, и боље свакој ако се не уда. Он вели: Добро је човеку да се не дохвати жене. Али да се не би „успаљивао“ треба и да има сваки човек жену и свака жена мужа. И сад долази ово: „Добро је ако остану, као ја (нежењени). Али ако се уздрже, нека се жене и удају, јер је боље и женити се и удавати се, но успаљивати се.“

На основу овога је протестантска црква дозволила својим свештеницима женити се и више пута. Лутер је то дозвољавао, чим је ступио на поприште

Морамо имати на уму и то, да апостол Павле није заповедао тамо где се тиче женидбе. Он је саветовао. Он је свуда о томе говорио: Боље је, треба, а нигде „забрањујем“ и мора. Н пр. „Боље је и женити се и удавати се него успаљивати се“

Наш црквени синод имао би доста разлога, баш и са црквеног гледишта, да у питању свештеникове женидбе донесе други закључак. А што би друге православне цркве? Шта би у Србији, Црној Гори, Русији, Румунији, Грчкој?

Неко треба да предњачи. Грци неће. Тамо је пре неколико година дана народ дизао буну, кад је неко превео св. писмо са старог грчког језика на нов данашњи грчки језик. И тражио је да се та књига забрани.

Али би насигурно пристао синод у Србији, па без сумње и у Црној Гори. У Србији је питање о женидби удових свештеника

* Ову је реч изрекао апостол Павле мало друкчије.

ПОДЛИСТАК.

ДУЖНОСТИ ПОЈЕДИНЦА ПРЕМА НАРОДУ.

Предавао на поучно-забавном селу у Новом Саду професор Јован Живојновић.

Поштовани слушаоци!

Мили народе!

Хоћу да проговорим о дужности појединца према народу.

Али пре свега да кажем хвала славном приређивачком одбору ових села за народ, што ми је својим позивом, да одржим ово предавање, дао прилике, да најпре и сам одужим једну дужност своју према своме народу.

Са овога места чули смо већ два предавања, којима је овај одбор просвећених синова ваших пошао да и вас просвети о ономе, што треба као своје да познамо и било да лечимо, било да то употребимо за облагорођавање своје душе. Моје предавање можда неће бити онако научно, као оно др. Јовановића, а не ни онако одушевљено као професора Павловића, али сам највише рад да буде поучно за нас, а сва тројица се сложисмо до сада у томе, што говоримо о народу: Др. Јовановић о

здрављу народном, професор Павловић о српским народним песмама, а ја сам ред ево да проговорим о дужности према народу. О народу је дакле свуда реч, па најпре треба ваљда да чисто знамо и видимо, шта је и ко је то народ. Иако изгледа да је залудан посао то одређивати, јер свако разуме ту реч, ко говори српски, ипак ни данас сви људи, сви Срби не разумеју под народом у свакој прилици једно те исто.

Када се из светог храма православнога крену верни: ратари и бостанције, трговци и занатлије, попови и учитељи и други Срби разних заната, и мало и велико, и мушко и женско, да понесу крсте и литију на жито или на реку ради освећења богојављенске водице, тада кажемо: „Народ иде за литијом“.

Но није ту само гомила људи, која се споља види, него има још нешто и унутри у тој гомили, још се нешто мисли, што се не види, када се каже за какву гомилу људи да је народ, а мисли се оно, што та гомила сама за себе мисли и зна да је.

„Где се Драва под Барчем и Дарањем југоисточно повија, налазимо данас осам хрватских насеобина, у којима је пре педесет година други народ живео, то су

била српска села. — Суседство са Хрватима и римокатолички верски живот похрватио је српске (те покачке) насеобине. (Тако је исто и у међумурју од српске Рац Кањиже постала хрватска насеобина.)“

„У целој Барањи је сад само 3 српска острва у долини Драве и једно у долини Карапице — то су последњи остаци од негдашњих многобројних насеобина те жупаније.“

„У толванској жупанији само у Медени има их мало православне вере, који су последњи остатак од негдашњих српских насеобина тога краја, — осталих је нестало.“

Те тако са оне стране Дунава забележено је овако наше пропадање: „Од 40 старих српских места данас је у 21 хрватска, у 13 немачка, у 6 мађарска већина.“

„У крашовско северној жупанији од свију народа само Срби нису могли да узхвате корена у румунском земљишту. У долини Мориса и у међуречју до Бегеја две се расе народа отимају о ту земљу — Немци и Румуни. Била би још једна, али та већ посрће са попришта — а то је српска. Приликом обнављања тамашке жупаније, у доба насељавања јој пре 200 год. много је више било Срба. Појма нам даје о тадашњем броју им то, да се морали два

ника такође зрело. И дошли би полако и Руси па и други.

Ми смо Срби у многим прељачили. Наш народ је увео нов правопис и изабацио непотребна слова. И поставио начело: Пиши како говориш Сад тек траже озбиљно руски научењаци, да се и са руским правописом учини то исто. Сад траже и у Србији и Црној Гори и Русији општинску црквену аутономију, као што је имамо ми.

Са поносом можемо рећи: нема у православном па и другом свету народа, који је у души толико увиђаван и слободоуман као наш. А нигде се ова промена о женидби удових свештеника не може извести, као код нас. Сав ће наш народ одобрити то и рећи: То је паметно. Чућете заступнике народа, народне посланике на сабору. А они други православни народи доћи ће. И поћи ће за нама, морају поћи, јер је женидба удових свештеника потребна и корисна и њима и народу. А цркви не може шкодити, ако се народни свештеник не успаљује, него има код куће своју децу и своју жену.

Незаконити избор у Кикинди.

У четвртак 8. новембра започело је гласање на посланичке кандидате за наш народни црквени сабор, а довршено је ноћу око 2 часа.

Полит је добио 142 гласа више од Биримца, а то је могло само тако бити што је учињена многа незаконитост.

Пре свега бирачка листа ништа не вреди, јер је погрешна. Врло многи бирачи немају гласа, а 1450 људи рекламаних, црквени одбор није тачно разгледао, нити увео све оне који би морали имати бирачко право; црквени одбор узео је у претрес тек њих неколико. Дакле бирачка листа нема вредности.

При гласању, било је пуно неправилности. Бирачи Мите Биримца немилостице су одбијени. Председник Марко Богдан наредио је да улазе по 20 бирача Политових и 20 Биримчевих, јер бирачи других још три кандидата нису хтели одмах да се упусте у гласање. Па како је извршена ова наредба председникова?

Никако! Председник као и заменици његови, сви наклењени Политу, пуштали су у гомилама преко 20 Политових бираче у салу, где се гласало тако, да су се често све преметали један преко другога, а кад су дошли на ред гласачи за Биримца, ту су поверљиви чувари или редари савесно павили, да их не уђе више од 20 него пре мање. А ако је повереник у току гласања упозорио председника, да за Биримца нема 20 гласача, добио је одговор: „Пуштајте друге бираче!“ Кад је неко време чувао врата и варошки мрник

г. Стева Манојловић, а повереници Михајловић и Малогајски тврдили да није било 20 гласача — председник Марко Богдан чинио се невешт, пушта Политове и вели: „Хајмо даље! Ви били павити!“

Њима је очевидно стало до тога да Полит има одмах с почетка више гласова. Али председник и заменици његови изумели су још и други начин, да Полит добије више гласова. Кад су били гласачи за Полита, редак је случај био, да који нема гласа. Врло ретко су кога питали: која ти је нумера кућевна? И: које си године рођен?

Паји Пандуровом и Ђурици Симићу, кад нису умели да кажу име „Полит“ шапутали су им. Аци Малогајском шапутао је Богдан Малогајски. Јовану Јанковом рекао је одборник Лаза Николић „Полит“. Кад ја Лука Шибуров рекао да гласа на „облегата“, повереник Малогајски Урош упозорије председника и оградиле се да шапуће Шана Рајков а председник је ућутао.

Па онда, Полић и Полит није тек једно исто. Бар три четвртине бирача гласало је на Полић, а председници свагде су перовојама диктирали „Полит“.

Кад је гласао Мита Миша Радак, свештеник Петар Симић напред му је рекао кућевни број, а шта су радили са гласачима за Биримца? Чим не зна тачно кућевни број, ма и најмања била разлика, председници веле: „На тој нумери ниси ти уведен — немаш гласа! Па чак и то, ма он и једини био под тим именом уведен у списак бирача — нема гласа.“

Исти је случај код Биримца ако није рекао крштено име онако тачно, као што је уписан н. пр. Жива уместо Живко или Живојко и т. д.

Много су неправедно одбијени бирачи ишли г Биримцу и добили на цедуљу тачан исказ, па и тек број под којим су уведени, јер он има препис бирачке листе, а председници ипак не даду да гласа.

Тако Ника Николић рече „хајдемо да ље, треба и други да дођу на ред“. Друге су терали напоље велећи: ти си овде био већ једаред — напоље. Милутин Мањул се повратио па рекао председнику „молим покорно, јасам рђаво казао нумеру“ а овај му одговори: „тамо ћеш гласати где су те научили“. — Милану Ђурђевоћ вели председник: „Од куд ти можеш имати гласа, кад си из Црње?“

И повереници Биримчеви водили су белешке ко и на кога гласа — редом — из којих се јасно види да су председници наклењени Политу, те су Биримчеве гласаче гомилама одбијали, а од Политових тек „промене ради“. — Циљ је јасан. Да су други стидели би се такве победе, стидели би се рата, али они се поносе. Но

Завршује се та јадиковка са пештанском жупанијом овако:

„Српство се негда простирало на великом делу дунавске долине. У старом Будиму цео један део вароши био је српски: Рацварш. Тај простор је мал те не савиам изгубио. Три заострељене насеобине су му само преостале: Дужник, Ловра и Текел, где се је развила делом мађарска делом немачка мањина; док ове нарасту, Српства ће за навек нестати из пештанске жупаније.“

Последња реч тога ученога Мађара о Србима је ово: „Простор српскога говора је близу пропасти. Од негдањих великих размера му преостало је још само 149 места и од њих само 92 су уједно скопчана — у доњим крајевима. У торонталском Потисју 12 опћина чине засебно корито, 46 пак расуто је као островца, од којих 5 пада са оне стране Дунава, а 41 у доње крајеве.“

Према том дугачком низу нашег опадања забележио је само 8 места, где је Српство ојачало. 6 је добило од Румуна, а 2 од Словака, али је 87 изгубило.

Још треба да додам да нам је доделио 5 вароши: Сомбор, Нови Сад, В. Бачкерек, Кикинду и Панчево. Међутим смо погинули од 1900. изгубили Нови Сад, а

ваљда нећемо сутра умрети, те ћемо се огледати још једном.

Ср. Карловци. 1. децембра.

Епархијска скупштина. Самосталци и клерикали држали су уочи епархијске скупштине састанак у Иађији и споразумели се. Склопили су и заједничку листу самосталаца и клерикала за епархијске одборе. На самој скупштини дошло је до споразума између радикала и самосталаца и изабран је одбор од једних и других, а искључени су сви калуђери из одбора. Архимандрит Зеремски је доказивао, како калуђери имају заслуга по српски народ. (Али не он и његови другови.) Скупштина је текла иначе мирно и глатко.

Нови Сад, 1. новембра.

Злоупотребе код регала. Јуче је била скупштина нашег варошког заступства. Расправљано је и о злоупотребама код регала. У тој су ствари установили јаке злоупотребе па чак и проневере.

Др. Шлезак и другови тражили су на почетку, да се ова ствар одложи, па да се изнесе пред другу ванредну скупштину. Искали су, да се сав извештај штампа, јер ако се овде чита трајаће и 2 и 3 сата. Но то је већина одбила.

Онда су др Шлезак и другови тражили, да позовемо чиновнике министарства нек извиде ствар, а против фирме, која је руководила са регалом, нека се одмах учини судска пријава, а против чиновника дисциплинарна истрага.

Дебата је била дуга и жестока. Др Хорват из опозиције је изјавио, да они не сумњиче великог жупана, он далеко стоји од ствари.

Јаша Томић се чуди, како могу неки тражити да се вода истрага и да се одмах ствар преда суду. Ако је све зрело за суд нашто истрага. А ако ћемо истрагу, не можемо још давати ствар суду. Он је да изаберемо одбор, у који да уђу људи из свију странака, па чим тај одбор све доврши, да се учини шта треба. Иначе да се због доказаних неправилности одузме управа регала Бранковићу и компанији. Чуди се, зашто су неки хтели да одгоде данас ствар, а кад нисмо хтели да одгодио, они траже оно, што нема смисла. Ила нек се одреку истраге, или кад хоће истрагу, нек јој сачекају крај.

Др. Бранко Илић је изјавио ово: др. Шлезак и другови су на почетку седнице хтели једно, у правном одбору друго, а овде имају трећи предлог. Кад се они не држе оног што је решено у правном одбору, веће ни он Доказује да се мора прво

осим Кикинде свуда нас већ обилазе својом већином удружене друге народности.

Па сад да се запитамо, шта је узрок да наш народ свуда тако нагло опада бројно, када видимо да га нису никакве природне непогоде — ни куга, ни глад — протерале из ове земље, јер у исто време се други на истој земљи све то више множе око нас, само баш Србин опада и пропада. Да није овда нас каква ужасна болест захватила, да се нисмо баш само ми какогод окужили, те нас чума тако треби и тамани? Није ни то случај, јер када стављају народну омладину под меру, да од ње цар бира себи браниоце, онда на првоме месту стојимо ми у сомборском, новосадском и бачкеречком војничком округу у целој држави нашој, а баш ових дана стиже глас опет из Сомбора, да је на вивитацији од трећине Срба становника сомборских било Срба више него половина свију за војску способних момака. Кад дакле Срби и где су у мањини дају већину здравих момака, то значи да Чаројевићеве Срби нису ни данас ето закржљали, да Српство није од Бога болесно.

(Саршиће се.)

владичанства подићи на земљишту ове жупаније: темишварско и вршачко. — Од то доба је Српство много земљишта изгубило — сувбило су на поречје доњег Дунава.“

„Негда је Српство испуњавало цео северо западни део торонталске жупаније. Велики размери места показују негде њу снагу ове расе народа. Пре педесет година још је била већина српска испод Сегедина у Сиригу, Турској Кањижи, Јозефову, Турском Бечеју — та су се места од тада помађарила — од Срп. Вочара постало је немачко, од Срп. Чанада и Срп. Вел. Ст. Миклуша румунско место. Пре је простор српскога говора од доњег Дунава поред Тисе достигао до Мориша — од Панчева до Арада. Тај крак су други народи отцепили од српског трупа. Тако је постало потиско српско корито, те острво српско.“

Говорећи о горњој Бачкој о том негдањем срцу српског насеља, овако јадикуюје и сам тај учени Мађар:

„На овоме простору је Српство највише изгубило. У време његова настањивања пре 200 год. цела земља је српска била. И пре педесет година је 14 српских места нашла наука ту. Данас је само мало село Шандор у суседству Суботице остало српско. Од осталих 13 — 7 су постале мађарска а 6 немачка.“

спровести тачна истрага, али онда не можемо пре тога решавати шта да буде.

Седница је трајала од 4 до скоро 9 сати. Решено је са 32 против 11 гласова, да се одузме регал од досадашњих руковођа. И изабран је одбор од 7 лица, у који су одбор ушли људи свију странака. Истрага да се жури и чим буде готова, да изнесе ствар пред скупштину, па ће се поступити према свакоме, против кога се покаже кривица. И сад долази најзанимљивије. Они исти, који су хтели да одгоде ствар, сад су уложили засебно мишљење. Ово им је мало. А ништа, било би им доста.

Политички преглед.

Из угарског сабора. Расправа прорачуна за министарство пољопривреде, која је трајала недељу дана, јуче је завршена. Прешло се на прорачун министарства боготштовља и јавне наставе. Известилац Јулије Шаги у кратком говору препоручује прорачун.

Одма после њега говори министар просвете гроф Алберт Апоњи. У дугом говору разлаже, у каквом ће правцу радити. На почетку говора истиче, да основ, на коме управља данашња влада, није сталан и да на том основу неће ни преузети сталну владу. Садања је влада прелазна и то време хоће да употребе, да осигурају народ на уставоправном и на просветном пољу. Чланови садање владе сматрају за своју домољубиву дужност, да поставе, ако је могуће, сталан темељ миру. Међу своје најпрешњије задаће сматра да спада и потпомагање вероисповести. Дотацију протежанским црквама подиће са 3 милијона и први део од овога је већ у садањем прорачуну. Треба затим да се уреде и питања других цркава, у првом реду питање католичке цркве. То питање треба репити тако, да буду осигурана права католицима у имовним и наставним стварима и да им се на ове осигура утецај. Хоће да прошири ХХ. зак. чл. од 1848. године, што ће вићи сада лако, с погледом на мир, који влада међу појединим вероисповестима.

Говорећи о јавној настави у првом реду спомиње пучке школе. Истиче велике недостатке на овом пољу, који се морају отклонити. У Угарској има још увек 340 хиљада за школу деце, која не добијају никакве наставе. Та су деца нарочито по салашима. Томе злу хоће да доскочи министар подизањем салашких школа и у томе је правцу већ и отпочео радити. Да свако дете иде у школу, требало би још 4 хиљаде учитеља и толико исто школских дворана. За успостављање пак ових морали би се издаци повисити са 3 милијуна круна. За време Влашићевог требало је 5000 учитеља, дакле нешто се напредовало. Ако се и даље узнапредује у правцу, какав показује садањи прорачун, у који је увето отварање 500 нових школа, тај ће се недостатак у школама за 8 година изравнати. За тим је министар нагласио, да ће потпомагати оне вероисповедне и опћинске школе, које не раде против мађарског народног правца, али оне већ неће, које су неутралне према „домољубивом схваћању“.

Подробно је за тим изнео нацрт о уређењу учитељских плата. Говорио је најпре о државним, а за тим о осталим учитељима. Ново уређење плата повућиће за собом са 9 милијона круна већи годишњи издатак. Најдаље у фебруару идуће године поднеће сабору предлог о уређењу учитељских плата. Ну и ту ће бити разlike између мађарских и немађарских школа. Учителима на немађарским школама даваће само онда доплатак, ако мађарски језик буду настављали по начину, како жели министар. У опће у народносном питању поступиће у оном правцу, који је недавно изнео и гроф Андраши. Матерњи језик неће дирати нијачији, шта више брићуће се, да се ни у државним школама матерњи језик не занемари (?). Ко се пак туђи од мађарске државне идеје, нека не очекује помоћи, шта више таква ће гнезда разорити!

Говорио је и о другим гранама јавне наставе. Школски надзор ће поштрићи,

завешће посебне стручне надзорнике, код државних школа поставиће старатеље, закон о забавиштинама ће реформисати, настојаће да стане на путу претераном производу код учитељских школа, настојаће да подиже реалне место гимназија, у ствари реформе свеучилишне наставе држаће анкету заједно са министром правде и поднеће законски предлог, да се успостави треће свеучилиште. Завршио је свој говор с речима, да му увек лебди пред очима ојачање народне индивидуалности, народне мисли, државног јединства и да хоће и он једним каменом да допринесе довиђивању независне, слободне, велике мађарске народне државе.

После њега говорио је румунски народносни посланик Јован Голдиш. Замера, што су у статистичним исказима код једним називом узете и српска и румунска источно-православна црква. Замера, што источно православно румунску цркву називају влашком. Говори о свеучилишној настави и предлаже, да се треће свеучилиште подигне у Араду. Настава у средњим школама је неуспешна, томе је узрок с једне стране недостатно образовање професора, с друге стране пак недостатан надзор. Али највеће је зло у томе, нарочито у гимназијама, што су поједини разреди прецунени, а ученици сувише оптерећени. Уповорава министра на поједине незаконитости у имовинским односима основних школа. Уповорава даље, да у појединим крајевима државе има много дивљих бракова, што штетно утиче на морал.

Вести из места и са стране

Позив на претплату. 1. децембра

Отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем новембра истиче претплата, да изволе исту за време, за месец децембар обновили, како не би у шибљању листа до прекидања дошло.

Удавио их угљени гас.

Ноћас се у Новом Саду збила страшна несрећа; угљени гас угушио је три млада живота. Код одашњег кезандије Милана Т. Јовановића осванула су задављена три шегрта. Децаци су спавали заједно и синоћ натраше нећ дрвеним угљем. Јутрос нађоше сву тројицу, где леже непомици. Одма дозваше полицију и лечнике, али беше већ касно. Двојица бежу већ мртва, а трећи је одавао од себе још знаке живота. Пренесена су сва тројица у болницу. Лечници покушавају, да оног трећег поврате у живот, али има слабе наде. Не зна се још, кога терети кривица за ову страшну несрећу, но говори се, да су деца сама крапа дрвени угаљ, да се „болје“ загреју. Повешће се најстрожија истрага.

Небогатов пред ратним судом.

Јавили смо већ, да руски ратни суд у Петрограду претреса сада парницу адмирала Небогатова, који је оптужен због тога, што се у поморској битки код Чусиме са својом целом флотом предао Јапанцима. Небогатов у својој одбрани између осталог рекао је и ово: Још у Јапану посетио сам адмирала Рождественског и предао сам му подробен извештај о томе, шта ме је нагонило на предају. И Рождественски ми је признао, да сам правично поступао и да друкчије нисам могао чинити. Чим се Рождественски вратио у Петроград, одма је поднео подробен извештај цару о току битке. Доцније се дознале новије појединости, из којих се види, колика је неправда чинена, што су без довољне обавештености нападали мене, моје часнике и мрнаре. Ова се господа јако пожурива, хтела су да спасу себе, а баце одговорност на друге. Када сам пребродило на својим бродовима овај грдни простор, сав свет ми се дивно. Моји часници и мрнари учинили су све што може човек учинити. Тада је дошла страховита битка у Кореанском мору. Ову битку је довољно осветлила парница против Рождественскога, а садањи моји доста верни подаци поново доказују тадањи мој тешки положај. Говоре, да смо се срамно предали. Нисам могао заповедати, да се 2000 људи убију, јер сам пред собом видео породице 2000 мрнарара, где превлићу за живот својих милих. Војничка част... народ и понос... пре одлетети ваздух не предати се, све је то било по тадашњим осећајима само гола фраза. Решио сам се да своје име, да себе жртвујем, али да спасем 2000

људи, 2000 породица. Гадна лаж је, да су се мрнари били побунили. Ови пожртвовни људи били су прави јунаци! Било је јасно, да смо ми и флота нам изгубљени, па нашто је требало још жртава! Ја сам изгубио свој чин, своје достојанство, грдили су ме са свију страна, али спасао сам више хиљада људских живота и то ме сазнаваће теши, задовољава. Нисам дошао с обороном главом у Русију, јер како домовина, тако и цео свет ме разуме, ма какву пресуду суд донео. — При преслушању часника испоставило се, да Небогатов није их пре предаје сазивао па савет. Када су га судије упитале, зашто то није учинио, одговорио је Небогатов: Шта би радили, господин судче, у том случају, да је ма један часник био противан предаји? Да ли бисте слушали на речи своје савести или бисте поступали по правилима? Но, хтео сам да избегнем ту двоумицу. — Испоставило се даље, да су и руски метци били рђави.

Очајна борба са бесним псом.

Карло Хектенбер, чувар железнички у Боглару пође ономад, да надзирава пругу, кад наједанпут испаде пред њега један грдан пас са закрвављеним очима, а из уста му куљала крвава пена и скочи на сиротог чувара. Бегати није могао, но се мораде предати очајној борби. Прво је испалио револвер, али исти само окрзну беснога пса и тим га још већма разбеси. Наста ужасна борба. Сиромачувар не мога савладати или удавити беснога пса, који не само да му сво одело покида, већ поче и у месо своје зубе забадати. На срећу наиђу два жандара; пас и на њих скочи, али га они са револверима намах на земљу обореше, те тако избавише скоро пола мртва чувара, кога сутрадан одмах у Пастеров завод у Будимпешту на лечење однесу.

Мртвац — вампир.

Ђуро Трипа из Корбеста умре пре две недеље од запалења плућа. После саране му на недељу дана почеше већ шапутати по селу, да дух ђурин више пута долази натраг у село. Шта више нашло се старијих, који су баш видели дух покојног ђуре како иде час у једну час у другу шталу и тамо краве опчињава. На то се скупи скоро цело село и закључе, да се мора помоћи томе злу и заиста прошле суботе ноћу изађе цело село наоружано лампама и ашовима у гробље и ископаше тело покојног Ђуре. Извадише му срце, набодоше га на виле и изгору га. А за тим, као да се ништа није догодило, развиђоше се сваки својој кући. — Власт треба сад да строго казни то недело и ту сујеверност простог народа.

Женски двобој.

У Риму на Ваа де Чавари живео је млад уметник, Филип Палазоли са својом драганом, 29 годишњом Маријом Бињарди. У истој кући становала је са својим оцем, угледним римским банваром, 22-годишња Кандида де Сантис, која је такође била заљубљена у младог уметника. Између обе девојке долазило је чешће до жестоких призора због љубоморе. Ових дана одлуче, да путем правилног двобоја учине краја овој својој љубавној размирици. Свака узме по бријачицу, затворе се у једну собу и тамо као фурије навале једна на другу. Обе бежу задобиле већ више тешких рана, када Кандида успе, да својој противници пресече грљан. Сама Кандида поче тада викати за помоћ и даде сироту Марију однети у болницу, где ова после кратког времена и издахне. Кандида се сама као убица пријавила полицији.

Правда у Босни.

Читамо у „Српској Рајечи“: — Тежак Симо Самарџија из Трнова, погорео је на сами Васкрс. Преко целог лета патио се сиромач како-тако, брићући се, да што лакше и јефтиније дође до крова над главом. Шумар га је око Госпојине пријавио управитељу испоставе Андре-у за то, што је секао јасију у шуми за градњу куће. Андре га затвори на три дана, одузевши му новце (120 К), које је при себи имао. Затворен је у недељу, у 6 сати у вече, а никакве хране није добијао до уторника у вече, кад му је његова снаха хлеба од куће донела. Ово могу посведочити Хусо Хрло из села Дујмовића и Смајо Линго из Богатића. Шта веле на ово старешине управитеља Андре-а? Ми бисмо имали шта рећи, само се бојимо, да цензор у љутини не предроми црвену оловку.

Немири у Мерзији.

Јављају из Техерана, да су у Курдистану избили немири. Тамо је управник трећи син шахов Салал ед Даул. Овај кнежевић у пратњи многих коњаника Курда навалио је на неколика села и захтевао је, да му већ једном плаћену порезу плате поново. Једно ратоборно племе се побуни и потуче кнежевића, који је морао да бега, оставивши за собом много мртвих. Број усташа сваки даном расте. Не само узнемиреност него и сумњу. Крајем

ове нодеће очекују престононаследника у Техерану — У становништву је изазвало велико допадање натпис над главним улазом саборнице: Дом народног савета. Осим дворских особа и оних, које стоје близу двора, мало се ко брине са стањем шаховим. Чланови парламента такође равнодушно примају све вести о шаховој болести.

Брзојави „Застави“.

Стигао 1. децембра

Из угарског сабора.

Будимпешта. Сабор расправља пророчански прорачун и Посланик Метцнер одговара Голдшту, да православне цркве имају велика имања и фондове а протестанти тога немају. Жели да се поправи положај протестантских професора на средњим школама.

Делегације.

Будимпешта. Прорачунски одбор аустријске делегације примио је ванредни војни буџет.

Влада и опозиција у Немачкој.

Берлин „Пошта“ пише да ће народ одговорити влади на њено изазивање. „Национал Цајтунг“ честита влади што је одлучна. „Фосове Новине“ бране владу.

Распуст немачког сабора.

Берлин. У немачком државном сабору расправљали су о накнадном кредиту за Југозападну Африку. Државни канцелар Билон апелирао је на сабор, да одобри кредит, јер је у питању немачка насеобина. Немачки војници стоје на пољу, да скрше последњи отпор непријатеља, па зар да их крај све њихове храбрости напусте пред непријатељем. Ако хоће кризе, имају је. Влада се не сме погнути пред вољом појединих странака, кад њена главна задаћа, очување народног угледа, долази у питање. — При гласању је ипак владин предлог одбијен са 178 против 168 гласова. Државни канцелар је прочитао на то царев отпис, да се сабор распусти. Бурно допадање, које се наставља и на трибинама.

Црквено питање у Француској.

Париз. До сада су стигле пријаве, да су у девет цркава свештеници одржали службе, а нису се пре тога пријавили. Позвати су пред полицију.

2 ПОМОЋНИКА старија

потребујем за моју **МОКРИНСКУ** мануфактурну радњу. Понуде ваља слати на адресу г. Средоје Белића, Мокрин.

1640 2-2

Омер Попов.

КОНТОАРИСТА

или

КОНТОАРИСКИЊА

који подуно владају немачким и словенским језиком и који су вични подуно стенографији, могу одма добити место.

Понуде са ознаком плате а референција треба упутити на

Brüder Königstädtler

Ujvidék, Branntwein-Grossbrennerei und Raffinerie.

1651 1-2

Т Р А Ж И М

мешовиту радњу

да преузмем.

Иста треба да се налази у Срему у каквом већем троговачком месту. Имадем готовине 10 до 15 хиљада круна. Понуде нека се доставе под знавом „М. В. 27“ на администрацију „Заставе“.

1645 8-3

Ново!! За честитање!! Ново!!

Нашим издањем изашле су врло fine и уметнички израђене

ДОПИСКЕ КАРТЕ

(у десет боја)

са којима се честитају светли празници и крсно име (свечарство — слава.)

Цена је истима:

●● 100 комада 7 круна. ●●

1. Св. Никола.
2. Вожић,
3. Нова Година (Св. Василије),
4. Св. Јован.

Дописнице се израђене врло fine и строго по пропису и типу српско православљем.

Молимо за што многобројније наредбе које ће бити брзо и најтачније обављене.

С поштовањем

Српска књижара Браће М. Поповића

2-5 1641

у Новом Саду

ПРОДАЈУ В И Н А

из српских манастира у Фрушкој Гори, експортне прва експортна радња у Руми, као и сремске шљивовице, властите производ

1590 6-6

А. Дугошевић и Вилић
Рума (Срем.)

ЗА МОЈУ

ШПЕЦЕРАЈСКУ И ДЕЛИКАТЕСА ТРГОВИНУ потребујем два помоћника, једног старијег и једног млађег. Оба морају бити вични у тој струци и добре детајлисте. Плата добра. Уједно потребујем и једног шегрта.

1641 3-3

ИСА ЂИРИЛОВ,
у Панчеву.

Сремске шљивовице,

коју производи и препоручује свој властити производ

1470 16-20

Душан Тодорић,
Стара Пазова (Срем.)

СТАРИЈИ ПОМОЋНИК.

Потребујем изврсног продавца за мануфактурно помодну трговину, који потпуно говори српски, мађарски и немачки. Понуде треба упутити на

Franz Rückstätter,
Palánka (Bács megye)

а означити године старости, ступањ у радњу и плату при слободном стану и кошту и ако је могуће и слику приложити.

1638 8-3

Српска Привредна Банка у Руми (ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО.)

П О З И В

на упис редовне недељне штедње.

Знајући, шта значи недељна штедња, која омогућава, и малом човеку да уштеди белу паре за црне дане, оснивачи Српске Привредне Банке у Руми прионули су око тога, да се уврсти у друштвена правила одредба о недељној штедњи, па с тога потписана управа позива на упис I. кола недељне штедње, које се оснива на 3 године, а по уделу се плаћа 1 К.

Уписивање траје до 31. децембра о. г. по н. в. и од 1. јануара 1907. отпочиње уплаћивање.

РУМА, 9. децембра 1906.

У п р а в а

СРПСКЕ ПРИВРЕДНЕ БАНКЕ

у Руми.

БРАЋА РАБШТЕРН

НОВИ САД

196 68-

ПЕЧИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ

Фабрика шестоструке сирћетне есенције.

Зубни лекар и специјалиста

Др. Леви

станује поред „Гранд хотела Мајера“ Нови Сад. — Најбољим начином и без сваког бола лечи све зубне болести по своме најновијем искуству, које је стекао на

берлине кој краљевској зубној клиници.

Пломбирање и вађење зуба без бола. Вилице у каучуку и злату без плоча.

Ординира читав дан

1844 6-26

ВЕЛИКА

ПАРНА ШТАМПАРИЈА И КЊИГОВЕЗНИЦА

Ђорђа Ивковића

У НОВОМ САДУ

дунавска улица, усвојој кући снабдевена са 8 машина, које креће гас мотор а уређена најновијим модерним и сецесије словима, украсима и шарама сваке врсте израђује најсавршеније све штампарске и књиговезачке послове брзо, тачно и на највеће задовољство, а све по цени јевтиније него игде.

Моли за многобројне поручбине.

1388 8-25

ТРГОВЦИМА СВИЊАМА

ради знања

да сам 1. децембра 1906. год. п. р. в. отпочео као КОМИСИОНАР свој самостални рад у Францштату Budapest-Ferenczváros.

Вршићу моју дужност данас као самосталан савесно. Потрудићу се, да моју муштерију у сваком погледу задовољам.

С поштовањем

Коста Брашован

Адреса за пошиљке: Kosta Brason, Budapest-Ferenczváros. 1625 8-12

ПРОДАЈЕ СЕ У СРБИЈИ

уређено пољско добро

до 200 ланаца у ВАРОШИ ЈАГОДИНИ.

Обратити се ваља

Кости В. Ракитићу и брату

1483 6-10

трговцима у Јагодини.